

Huvudman

Umeå kommun
umea.kommun@umea.se

Beslut

Datum 2026-03-20

Dnr SI 2025:8890

Sida 1 (7)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Södra Ålidhemsskolan F-5 i Umeå kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 21 november 2025

Beslut

Skolinspektionen avslutar ärendet.

Om ärendet

Skolinspektionen har under hösten 2025 genomfört en tillsyn av Södra Ålidhemsskolan F-5 i Umeå kommun. Tillsynen har omfattat bestämmelser gällande särskilt stöd samt trygghet och studiero.

Skolinspektionen har den 21 november 2025 beslutat att förelägga Umeå kommun senast den 2 mars 2026 att vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande särskilt stöd samt trygghet och studiero.

Umeå kommun har den 24 februari 2026 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Umeå kommun har följt föreläggandet och vidtagit åtgärder samt om påtalade brister har avhjälpes.

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen konstaterade i beslut den 21 november 2025 att det förelåg brister avseende skolans rutiner med att anmäla och starta utredningar för elever i behov av särskilt stöd, arbete med åtgärdsprogram samt att ge elever särskilt stöd i enlighet med beslutade åtgärdsprogram.

Av huvudmannens redovisning framgår att all personal vid Södra Ålidhemsskolan F-5 har fått information om skollagens krav på när personal ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Det framgår också att rektors skyldighet att skyndsamt initiera en utredning har lyfts fram samt skolans rutiner för detta. Informationen har förmedlats genom en informationsträff den 7 januari 2026, där personalen fick möjligheter att diskutera och ställa klargörande frågor kring ämnet.

Huvudmannen har vidare inkommit med en redogörelse för hur många anmälningar om utredningsbehov av särskilt stöd som inkommit till rektorn under perioden den 28 november 2025 till och med den 23 februari 2026, samt vilket datum en utredning om särskilt stöd startat för respektive elev. Av redovisningen i denna del framgår att rektorn mottagit totalt fem anmälningar om utredningsbehov av särskilt stöd samt att en utredning om behov av särskilt stöd inletts för samtliga av dessa elever.

Huvudmannen har därtill i sin redovisning inkommit med en redogörelse för hur situationen ser ut för de fyra elever som särskilt angavs i Skolinspektionens beslut och som bedömdes vara anmälda för utredning om särskilt stöd. I sin redogörelse beskriver huvudmannen vikten av att dessa elever får extra anpassningar som dokumenteras i skolans digitala system. Av redovisningen framgår att eleverna ges omfattande extra anpassningar och att dessa för samtliga elever bedöms fungera väl och ge önskad effekt. Elevernas extra anpassningar följs upp enligt skolans rutin och om de inte ger önskad effekt kommer eleverna att anmälas för utredningsbehov av särskilt stöd och därmed påbörjas en utredning.

Av redovisningen framkommer vidare att rektorn har fattat beslut om åtgärdsprogram för tre elever vid skolenheten under redovisningsperioden och för samtliga elever har dess vårdnadshavare blivit delgivna. I de redovisade utredningar om särskilt stöd och beslutade åtgärdsprogram framkommer vilka särskilda stödåtgärder eleverna har fått beslut om.

För de två elever som särskilt angavs i Skolinspektionens tidigare beslut och som bedömdes inte fullt ut få det särskilda stöd som beslutats om i elevernas åtgärdsprogram, framgår av huvudmannens redovisning följande. För en av eleverna har det genomförts en ny utredning om behov av särskilt stöd och det har därefter upprättats ett nytt åtgärdsprogram som är förenligt med elevens behov. För den andra eleven har det tillsatts en ny pedagogisk resurs som bedöms fungera väl för eleven. Vidare har beslut om anpassad studiegång beslutats om för samma elev. Skolinspektionen har tagit del av utredningar om särskilt stöd samt åtgärdsprogram för båda elever.

Rättslig reglering

Enligt 2 kap. 34a § skollagen ska huvudmannen se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår att om det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska rektorn se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Detsamma gäller

om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd med elevhälsan ska ske om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att eleven är i behov av särskilt stöd ska eleven ges ett sådant stöd.

Enligt 3 kap. 9 § skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av åtgärdsprogrammet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av åtgärdsprogrammet ska det även framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljning respektive utvärderingen.

Av 28 kap. 16 § skollagen framgår att beslut i fråga om åtgärdsprogram enligt 3 kap. 9 § får överklagas hos Skolverkets överklagandenämnd.

Av 29 kap. 10 § skollagen framgår att i ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild tillämpas bland annat 31 och 33 §§ beslut fattas i ärenden som särskilt stöd (prop. 2009/10:165 s. 928).

I 31 och 33 §§ förvaltningslagen anges att det för varje skriftligt beslut ska finnas en handling som visar bland annat dagen för beslutet, vad beslutet innehåller samt vem eller vilka som har fattat beslutet. En myndighet som meddelar ett beslut i ett ärende ska så snart som möjligt underrätta den som är part om det fullständiga innehållet i beslutet, om det inte är uppenbart obehövt.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det av ovan redovisade omständigheter framgår att verksamheten uppfyller författningarnas krav avseende att starta utredning om behov av särskilt stöd efter varje inkommen anmälan samt att efter varje avslutad utredning fatta beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram. Skolinspektionen bedömer vidare att det av omständigheterna också framgår att särskilt stöd numera tillhandahålls utifrån utredda behov och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Av ovan redovisade omständigheter framgår även att all personal vid minst ett tillfälle informerats om skollagens krav rörande särskilt stöd.

I Skolinspektionens tidigare beslut förelades Umeå kommun att se till att rektorn startar utredningar av elevers behov av särskilt stöd avseende fyra särskilt angivna elever. Av redovisningen framgår att några utredningar om behov av särskilt stöd inte har startats för dessa elever. Det framgår dock att eleverna numera ges omfattande extra anpassningar och att dessa bedöms fungera väl för eleverna samt att om extra anpassningar inte ger önskad effekt kommer utredning om särskilt stöd skyndsamt påbörjas för

eleverna. Med beaktande av detta bedömer Skolinspektionen sammantaget att det inte framkommer att huvudmannen brutit mot författningarnas krav i denna del. Skolinspektionen förutsätter dock att utredningar om behov av särskilt stöd skyndsamt inleds så snart det framgår att extra anpassningar inte längre är tillräckligt för någon av eleverna.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att ärendet ska avslutas avseende särskilt stöd.

Trygghet och studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Förebyggande arbete avseende trygghet och studiero

Skolinspektionen konstaterade i beslut den 21 november 2025 att det förelåg brister avseende skolans arbete kring det förebyggande arbetet avseende trygghet och studiero.

Av huvudmannens redovisning framgår det att rektor leder det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet för elevernas trygghet och studiero som en del av skolans systematiska kvalitetsarbete. Skolan använder elevenkäten för att synliggöra elevernas upplevelse av trygghet och studiero. Eleverna på skolan framför även förslag på hur trygghet samt studieron kan förbättras.

Huvudmannen har därtill i sin redogörelse beskrivit att framtagande av ordningsregler är en viktig del för att skapa trygghet och studiero och vilka konsekvenser det kan bli då ordningsreglerna inte efterlevs. Det är klasslärarna som går igenom ordningsreglerna med eleverna vid terminsstart. En samsyn kring både ordningsregler och vilka konsekvenser det kan leda till har diskuterats i arbetslagen den 12 januari 2026.

Vidare i huvudmannens redovisning framgår att personal på skolan under 2026 kommer arbeta med en kompetensförhöjande insats med hjälp av Skolverkets modul om lektionsobservationer. Syftet med den kompetenshöjande insatsen är att genom lektionsobservationer stärka och utveckla undervisningens kvalitet med fokus på förutsättningar för studiero och att det ska leda till en samsyn på vad studiero innebär.

I redovisningen framgår vidare att rektor genomför systematiska verksamhetsbesök varje vecka. Besöken syftar till att identifiera behov i undervisningssituationer, fritidshemmets undervisning, matsal samt i korridorer. I detta arbete samverkar rektor med förstelärare samt skolans trygghetsteam för att identifiera vilka åtgärder som krävs vid observerade brister. Skolans trygghetsteam beskriver huvudmannen som en central roll i det systematiska främjande och trygghetsskapande arbetet på skolan. Den

7 januari 2026 informerade elevhälsopersonal om trygghetsteamets arbetssätt för att kunna synliggöra elevernas upplevelse av trygghet och trivsel i de olika klasserna på skolan. Eleverna kommer att fylla i en trygghetsbarometer, utifrån den kommer trygghetsteamet att analysera resultatet och planera in åtgärder i samråd med elevhälsan. Detta arbetssätt kommer att upprepas vid tre tillfällen per termin.

Huvudmannen uppger vidare i sin redovisning att samtliga insatser i det trygghetsskapande utvecklingsarbetet följs upp inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet i arbetslag, elevhälsoteam och trygghetsteam. En utvärdering kommer att genomföras under slutet av vårterminen 2026 och utifrån resultatet från utvärderingen kommer förbättringsåtgärder att planeras in för hösten 2026.

Utredning om ordningsstörande beteende

Skolinspektionen konstaterade i beslut den 21 november 2025 att det förelåg brister avseende skolans arbete kring utredning av ordningsstörande beteende.

Av huvudmannens redovisning framgår att rektor och den biträdande rektorn vid skolenheten fick information den 21 januari 2026 av huvudmannen angående rektors ansvar utifrån kapitel 5 i skollagen. Informationen som förmedlades gavs muntligt.

Huvudmannen har vidare i sin redovisning beskrivit att rektorn vid skolenheten kommer att ingå i en referensgrupp för en vägledning som ska utarbetas på huvudmannanivå. Vägledningen ska finnas som stöd till rektorer och personal i kommunen för att främja och förebygga trygghet och studiero samt att kunna hantera ordningsstörande beteenden och tillämpning av disciplinära åtgärder. Huvudmannen beskriver vidare att inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet har man identifierat ett behov av att stärka kompetensen om vad studiero innebär, hur personal ska agera då studiero hindras i form av ordningsstörande beteende samt kunskap om reglering för disciplinära åtgärder enligt kapitel 5 i skollagen.

Avslutningsvis i huvudmannens redovisning framkommer att det inte finns några utredningar om ordningsstörande beteenden under redovisningsperioden.

Rättslig reglering

Av 4 kap. 3 och 4 §§ skollagen framgår att varje huvudman inom skolväsendet systematiskt och kontinuerligt ska planera och följa upp utbildningen, både på huvudmannanivå och på skolenhetsnivå. Huvudmannen ska även analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen.

Enligt 5 kap. 3 § skollagen ska alla elever tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero.

Enligt 5 kap. 9 och 10 §§ ska rektorn se till att saken utreds om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarlig förseelse. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Om förutsättningar för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § skollagen är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. Med utgångspunkt i vad som har framkommit vid utredningen ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav beträffande det förebyggande arbetet avseende trygghet och studiero.

Av utredningen framgår att det inte har upprättats några utredningar om ordningsstörande beteende under redovisningsperioden. Skolinspektionen bedömde i tidigare beslut att det fanns flera elever på skolan som vid upprepade tillfällen störde ordningen eller uppvisade olämpligt beteende. Med beaktande av detta finner Skolinspektionen det anmärkningsvärt att några utredningar om ordningsstörande beteende inte har upprättats under perioden för huvudmannens redovisning. Det har dock inte heller framkommit att huvudmannen brutit mot bestämmelserna avseende utredning av ordningsstörande eller olämpligt beteende. Skolinspektionen förutsätter dock att rektorn ser till att inleda en sådan utredning så snart detta aktualiseras på skolenheten.

Sammanfattningsvis ska ärendet avslutas i denna del.

X Lisa Naudot Bergh

Beslutsfattare
Signerat av: Lisa Naudot Bergh

X Andreas Näslund

Föredragande
Signerat av: Andreas Näslund